

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XX. évfolyam 108. szám.

Nagyvárad.

Szerda 1914 május 13.

Keresztények szolidaritása.*

Ha nem volnánk a pusztába kiáltók nemzete!

Ha nem volnánk a „majd holnapok“ tétlenei!

S ha nem volnánk a jó szándékok haladásának kuruzslói!

... akkor a Széchenyi-szövetség minapi közgyűlésén elhangzott szavak messzire és mélyre elhatolnának. Akkor keresztény kezek érces szoritása, keresztény szemek egyazon célra való biztos nézése biztatna a győzedelmes holnapra. Ott azon a közgyűlésen, mint nagy Rákóczi emlékezetes érmén, összegyűltek a pozitív keresztény vallások vezetői a haza, a régi jó, elfeledett, kigunyolt, lekisebbített, halálraitélt haza oltára előtt, Széchenyi örökké élő szívének tiszta tüzevel felgyújtották a lángját és összegyűltek, „hogy táplálják.“ A református főjegyző azt mondta: „Joshua szólt!“ Ez a Joshua Magyarország hercegprimása volt. Az ágostai evangélikusok főgondnoka, az öreg harcos, a velünk sok vitézi tornán küzdő, ott melengette kezét-szívét. Rég várt, rég óhajtott látvány, szinte aggodalmat keltő harmonia. Széchenyi lelke, ez a nyugatilag kulturált és keletileg sovén lélek vajjon meg volt-e elégedve? Vagy általvitte-e töprengéseit, kételkedését, belső meghasonlását ama másik világba? Tudom, hogy nem vitte magával, ott tul nincs földi gond, de itt lent maradt milliók szíve vérében szétszólva, új kétségeket csiráztatva nagy magyar lelkének minden sajtása, hogy már csak bizalmatlankodva hallga-

* Az „Élet“ legutóbbi számából.

tunk szép szókat és nézünk ünnepiesen beállított jeleneteket és nem csudálkozunk igért és várt javaink felfordulásán.

A katolikus egyház im újból és nem először kinyújtotta a testvéri kezét. A hercegprimásé volt e kéz, hivatalos reprezentansunké és a kimondott szó komoly és komor igazság szava. Az egyház ismeri ellenségeit, tudja, hogy ez ellenségek csak taktikából törnek látszólag elene. Hadjáratuk irtó hadjárat a keresztény morál, hagyományok és család ellen. Destruktív hadjárat, mely nem ismer kiméletet és győzelme a katolikusokon az egész magyar kereszténység pusztulását jelentené. Valamifajta Új Magyarország támadását, mely éppen csak hogy „új“ volna, de messze esnék attól, amit mi Magyarországnak ismertünk meg és szeretünk mindhalálig. Ebben a harcban úgy állítják be az egyházat, mint a protestáns felekezetek ádáz ellenségét és valóság az, hogy protestáns testvéreink hosszú ideig felültek a taktikának. Hitetlen kormányosok irányították esónakjukat a szikla ellen és nem vették észre, hogy kormányosaik kezében ott a furó, mely győzelem esetén őket magukat is, esónakukkal együtt a szennyes ár martalékává dobja.

Szerencse, hogy ez a furó mind vakmerőbben tolakodott elő a sima markokból, más egyéb fegyverek is kerültek napvilágra s a magyar katolikus Egyház veszedelme az egész magyar kereszténység veszedelmévé nagyobbodott. Sokan akadtak, bátrak, akik átláttak a páholyok mesterkedésén s alig van ka-

tholikus lapunk, amely megértő és lelkes protestáns munkatársakkal ne dolgoznék, de a hivatalos szózat sokáig váratott. Most elhangzott. Szeretnők hinni, hogy lankadatlan küzdelmünkben korszakot alkot; hogy a felgyújtott tűz — e keresztény szövetség tüze — soha ki nem alszik; hogy külön-külön hadstekben, de egyetlen célra sorakozva — felvonulásunk impozáns és megdöbbentő lesz...

Ha nem volnánk a pusztába kiáltók nemzete!

Ha nem volnánk „majd holnapok“ tétlenei!

És ha nem volnánk a jó szándékok haladásának kuruzslói!

... A „Világ“ már felfigyelt és hinti a konkolyt!

Cyprián.

Az osztrák parlamenti válság.

Dr Sylvester, az osztrák képviselőház elnöke e hó 18-án Budapestre érkezik. E napon ugyanis a fővárosban fontos konferencia kezdődik, a melynek célja az osztrák parlament munkaképességének helyreállítása. Gróf Stürgkh miniszterelnök Budapesten a delegáció alatt állandóan tárgyalt az osztrák parlament vezető embereivel, a kik nagyobb részt delegátusok is, és úgy halljuk, hogy bizonyos eredményt már el is ért. Erre vall, hogy az osztrák miniszterelnök tegnap dr Sylvesterhez levelet intézett, a melyben tudatta, hogy a Budapestre tervezett kibontakozási konferenciák számára sikerült megfelelő alapot találnia.

A szerb kormány válsága.

A szerb kormány és a tisztikar konfliktusa valószínűleg azzal fog végződni, hogy Protics belügyminiszter, aki a polgári hatóságok prioritásáról szóló rendeletet kibocsátotta,

HOLLANDY, PAPP ÉS VELITS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalat.
Fűzesfa-telep 7. sz. Új vashídő mellett.

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk.

Tervekkel és rajzokkal
kivánatra díjtalanul szolgálunk.

lemond állásáról. A rendeletet a kormány visszavonja és törvény útján másképp fog intézkedni.

A delegáció.

Budapest, május 12.

A magyar delegáció külügyi albizottságának tegnapi ülését nagy érdeklődés előzte meg. A kormányt gróf Tisza István miniszterelnök képviseli.

Az ellenzékiek közül először gróf Károlyi Mihály, a mai ülés első szónoka érkezett meg. Egymásután jön Andrassy, Hadik, Apponyi és a két Rakovszky.

Gróf Berchtold külügyminiszter késett. Féltenegyre volt kitűzve az ülés, de Berzevics nem nyithatta meg, mert külügyminiszter nélkül nem lehet tárgyalni a külügyi költségvetést. Végre háromnegyed 11 után sietve megérkezett Berchtold gróf Wickenburg és Forgách osztályfőnökökkel.

Károlyi Mihály kritikája.

Az ülés megnyitása után gróf Károlyi Mihály szólalt fel elsőnek. A balkáni krízis — ugymond — nemcsak a balkáni államokra, de egész Európára új helyzetet teremtett és ez első sorban minket, a tőszomszédokat érdekel legjobban. El lehet mondani, hogy 30—40 év óta olyan eseményekben gazdag esztendőnk nem voltak, mint a legutóbbi évek és hónapok. Nemesak Ausztria-Magyarország, de egész Európa feszült figyelemmel nézett a külügyminiszter expozéja elé, amelytől azt várta, hogy nagyszabású új külügyi politika alapjai lesznek benne lerakva. E helyett az expozé sorra veszi az országokat és pár sablonos kijelentést tesz.

De mindennél nyomasztóbban hat Berchtoldnak az a kijelentése, hogy kevés olyan külpolitikai jelenség sorolható fel, amely a monarchia érdekei szempontjából figyelembe jöhet. Ezért költöttünk el annyi százmilliót, ezért mozgósítottunk, hogy a leszámolás után ezt a zuhanyt kapjuk? Hát minek fejlesztjük a flottánkat és a hadseregünket, ha fel sem tudunk fedezni olyan külpolitikai jelenségeket, amelyek a monarchia szempontjából figyelembe sem jöhetnek? Valóban úgy látszik, hogy a külügyminiszter nem a monarchia érdekében szemléli a világot és a Berlinből kölcsönzött távcsővel nem tudja vagy nem meri észrevenni azokat a jelenségeket, amelyeket tulajdonképpen pusztán szemmel is észre kellene venni.

Nem csodálkozik azon, hogy a monarchia mindkét államában az elkeseredés és elcsüggedés epidemikus erővel lép fel. Nem talál felvilágosítást sem az expozéban, sem a Vörös könyvben a legfontosabb dolgokra nézve sem. Az expozéban egy a tényeknek meg nem felelő pontjára kíván rámutatni és ez Oroszországra vonatkozik. Az expozé azt mondja, hogy viszonyunk Oroszországgal tartósan barátságos és hogy ennek a viszonyunk további bizalomteljes fejlődését várja. Ezért balkáni politikánk abból a szempontból indul ki, hogy nekünk behunyt szemmel mindig annak az ellenkezőjére kell törekednünk, amit Oroszország akar, tekintet nélkül arra, hogy ez a monarchiára nézve üdvös, vagy hátrányos-e. Azért történik ez, mert a berlini politika kívánja? Ezt a mi szempontunkból indokolatlan politikát azzal akarják nekünk érthetővé tenni, hogy nekünk Oroszország természetes ellenségünk.

Ebből a külpolitikából Németországnak lehetett haszna, de nekünk semmi hasznunk nem volt, ha csak az nem, hogy az összes balkáni államokat sikerült ellenségeinkké és orosz-barátokká tenni és az oroszok csupa rokonszenvből mozgósítottak.

Különbösen is azok a konvenziók, amelyek a Ballplatzból indulnak ki, inkább vezetnek az ágyuk elsütéséhez, mint a békéhez. De hogy milyen hipokrita úgy Berchtoldnak, mint Tisza Istvánnak az orosz barátságáról zengett dala, kitűnik abból az eget és földet rázó lármából, a mely arra a pusztán hirre keletkezett, hogy egynéhány függetlenségi képviselő Pétervárra szándékozik utazni, éppen azért, hogy a közlekedés és a békés hangulat útjait egyengesse, hogy demonstráljon a hármasszövetség azon politikája ellen, mely egyedül a pángermán agresszív imperializmus szolgálatában áll.

A miniszterelnök a mult delegációban azzal szórakozott, hogy a szóló szavainak az értelmét kiforgatta, azt állítván, hogy a francia tőkét ő tartja vissza attól, hogy Magyarországra jöjjön.

Részletesen foglalkozik a keleti vasutak ügyével, a hol végzetes hibákat lát.

Mielőtt végleges kritikát mondana a külügyminiszter egész külpolitikájáról, két kérdést intézzen hozzá:

1. Ez idő szerint milyen stádiumban vannak Szerbiával a keleti vasutak ügyében folyó tárgyalások és mi a Vitali-féle terv meghiusulása után a tárgyalási alap?

2. Mi módon és mily eszközökkel gondolja a külügyminiszter biztosítani a monarchia gazdasági és kereskedelmi érdekeit Szerbiával szemben, ha a keleti vasutak Szerbia által kisajátítatnak? Mert nem tartja kárpotlárnak elvesztett balkáni pozícióinkért, ha a külügyminiszter egy szürke enigmatikus, délibábszerű mondattal Kilikiának misztikus arany hegyeivel keesget, melyek azonban mint a délibáb, futóhomoknak bizonyulnak, ha elérjük őket.

Gróf Mailáth József a hármasszövetség hívének vallja magát, de el kell ismernie, hogy azok a panaszok, amelyek a hármasszövetség ellen elhangzottak, nem jogosulatlanok.

Ezután több szónok nem lévén feliratkozva, az elnök a vitát bezárta. Majd gróf Berchtold külügyminiszter állott fel szólásra, hogy a vita során elhangzott kérdésekre megadja a választ.

Gróf Berchtold külügyminiszter mindenekelőtt Kilikiára vonatkozólag azt a megjegyzést teszi, hogy az expozé végén, ahol a közös külügyi kormányzat közgazdasági programját vázolja, történik erre vonatkozólag alluzió, de ebből semmi következtetést nem lehet levonni. Annyi igaz, hogy az olasz kormányval egyetértőleg gondoskodások történtek, hogy a mi vállalkozóinknak azon a vidéken piacot szerezzünk.

Ezután gróf Tisza István miniszterelnök állott fel szólásra.

Tisza István felszólalásában kijelenti, hogy a magyar nemzet ma is a hármasszövetség híve. Károlyi beszédére azt jegyzi meg, hogy igenis Magyarország és oroszország között ép oly jó viszony áll fenn, mint eddig állott. A balkáni események alkalmával ha valakinek lehetett is ez irányban aggodalma, ma már ezek elmúltak. A különböző utazgatásoknak egyáltalán nem lehet abban a formájában eredménye, ahogy azt Károlyi teszi. Nem pedig azért, mert ezeket az utazgatásokat olyan

pártállású egyén terjeszti, aki a monarchia politikájával ellentétes pártállású van.

Rakovszky Béla a keleti vasut tárgyalásán intéz kérdést a belügyminiszterhez, a melyre a miniszter válaszol. Majd Tisza is felszólt ebben a tárgyalásban, minek következtében Tisza és Rakovszky Béla között heves szóváltás keletkezett, később Károlyi és Tisza közt megismétlődött a jelenet. Végül az előadói javaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadták.

Ezzel az ülés fél 2 órakor véget ért.

Az osztrák delegáció.

Az osztrák delegáció hadügyi albizottsága délelőtt Schönburg herceg elnöklésével ülést tartott, melyen a tengerészeti költségvetést tárgyalta. Először Leuthner német szociáldemokrata delegátus szólalt fel.

A május havi városi közgyűlés.

Mit tárgyal a törvényhatóság.

Holnap, esütörtökön délután tartja Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága május havi rendes közgyűlését.

A tárgyalásra kitűzött ügyek között néhány érdekesebb dolog van, de bizonyára legnagyobb érdeklődést a választások keltenek, mert jöhet csak egy I. osztályú számtiszt állás üresedett meg, de előreláthatólag három szavazás lesz, mert a beadott pályázatokból itéle, a megüresedett állás betöltése maga után vonja egy II. és egy III. osztályú számtiszt állás betöltését is s így ez a választás tulajdonképpen előléptetés lesz — voksolás útján.

Másik fontos pontja lesz a közgyűlésnek a 3 milliós kölesön felvétele.

A tárgysorozat különben a következő:

1. Polgármester havi jelentése. 2. Rimler Károly polgármester, mint az újonnan megalakított központi választmány elnöke, esküt tesz. 3. Az üresedésben levő I. oszt. számtiszt állás és esetleg megüresedő többi állások választás utáni betöltése. 4. A tanács javaslata a rendőrség részére kiutalt állománysegély felhasználása tárgyában. 5. A tanács javaslata a kereskedelmi és iparkamara által a középítkezések sürgős megindítása tárgyában beadott indítványra vonatkozólag. 6. A tanács a Sztaroveszky alapítványi gyermekkórház 1913. évi zárszámadását és 1915. évi költségvetését beterjeszti. 7. A tanács a tűzoltóparancsnok által felhatalmazás nélkül eszközölt megrendelések tárgyában lefolytatott vizsgálat eredményét javaslata kapcsán beterjeszti. 8. A tanács a Pesti Hazai Első takarékpénztár, Magyar Jelzálog Hitelbank, és Pesti Magyar Kereskedelmi banktól felvenni elhatározott 3 millió koronás kölesön kötelezvényét jóváhagyás végett beterjeszti. 9. A tanács javaslata a honvédtüzérlaktanya leszámolása és kibővítése tárgyában. 10. A tanács javaslata Sajósi Gizella és Sajósi Ilka nagyváradi lakosok zálogüzletében a zálogtárgyak után szedhető kölesondijak megállapítása tárgyában. 11. A tanács az orsz. közművelődési tanács évi segélyezése tárgyában javaslatot tesz. 12. A tanács a Szegeden felállított ifjúvakok tanintézetének átsegélyezése iránti javaslatot tesz. 13. A tanács javaslata a

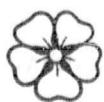
Győződjön meg róla, hogy a

Kolozsvári „Kristály” Gőzmosógyár

FEST TISZTIT MOS A LEGSZEBBEN.

➡ Az ország több mint negyven nagyobb városában képviselve. ➡

FONTOS! Nagyváradi fiók: Zöldfa-utca. Weisz Bernáttal szemben.

Kemény L. Ignác tb. rendőr-alkapitány által szerkesztett címtárnak beszerzése tárgyában. 14. A tanács a Rimanóczy-szálloda és fürdő gondnoka, Tollonits István fizetésének fel-emelésére javaslatot tesz. 15. A tanács javaslata Békéssy János nyilv. könyvtári alkalmazott díjazásának felemelése tárgyában. 16—20. Kártalanítási ügyek. (Névszerinti szavazás.) 21. A tanács a Bereczky Lászlóval kötött kisajátítási egyezségi jegyzőkönyvet jóváhagyás végett beterjeszti. 22. A tanács javaslata dr. Fráter Kálmán közigazgatási gyakornok részére az 1913. évre drágasági pótlék kiutalása iránt. 23. A tanács javaslata Grácz Lajos tűzoltóparancsnok részére gyógykezelési segély kiutalása iránt. 24. A tanács javaslata Csordacsics Ferenc v. építőmester részére gyógykezelési segély kiutalása és további egyhavi szabadságidő engedélyezése iránti kérelme tárgyában. 25. A tanács javaslata Cserey Géza havidíjas írnok részére gyógykezelési segély kiutalása iránt. 26. A tanács javaslata néhai Szabó Gábor volt rendőrbiztos terhén fennállott fiz. előleg-hátralék törlése iránt. — 28. A polgármester az esküdtek alap-lajstromát egybeállító bizottságba két tag küldését javasolja. — 29. A tanács javaslata a lóosztályozó bizottságba és mozgósítás esetén a járműveket átvevő bizottságba 2—2 bizalmi férfi kiküldése iránt. 30. A tanács a tűzoltó-tolólétra szállítására vonatkozólag a Vereingte Foureruchgerite A. C. vel megkötött szerződést beterjeszti. 31. A tanács a Három-rózsa épület bérletére vonatkozólag a Vicsay Testvérekkel megkötött szerződést beterjeszti. 32. A tanács a esendőriskola kertészeti munkálataira Jelinek Ferencel megkötött szerződést beterjeszti. 33. A tanács Krecz Jánosról Széles Sándorra átruházott földbérleti szerződést beterjeszti. 34—35. Fizetési előlegek. 36. Tiszti főorvos Bézi Józsefné szülésznői oklevelét meghirdetés végett beterjeszti. 37. Tiszti főorvos Braun Betti szülésznői oklevelét meghirdetés végett beterjeszti. 38. Tiszti főorvos Lasák Józsa szülésznői oklevelét meghirdetés végett beterjeszti.

Nagyvárad, 1914. május hó 10-én.

Rimler Károly,
polgármester.

Mexikóból.

Newyork, május 12. Ma partraszállították a Veracruznál elesett tengerészek holttesteit és ünnepies menetben a városban keresztül vitték. A polgármester koszorukat helyezte a koporsókra, Wilson elnök pedig beszédet mondott arra, hogy az Egyesült-Államok nem akarnak a mexikóiakkal harcolni, hanem inkább elősegíteni akarják az ország konszolidációját.

Lemészárolt angolok.

Washington, május 12. Az itteni birt nagykövetságra Guadalajara brit alkonzuljától érkezett jelentések szerint William és Hoadley angol állampolgárokat a fölkelőkhez tartozó bányamunkások az El Fabor bányában megölték.

Az angol polgárok hivatalos megbízásból lopott ezüstrudak után kutattak. Az angol polgárokat a munkások felszólították, hogy azonnal adják át fegyvereiket, amit azok, lecsillapítani akarván a tömeget, megtettek. A következő pillanatban azonban leszúrták és borzasztóan megcsónkították őket. A munkások több más idegen állampolgárt is elfogtak, de azután szabadon engedték őket.

Nagyvárad vasúti forgalma.

Az első Budapest a második Nagyvárad.

Csak nem rég emlékeztünk meg a magyarországi városok vasúti forgalmáról. Akkor számszerűleg mutattuk ki, hogy Nagyvárad az egész országban a harmadik helyen állott. Budapest volt az első és a második Pozsony. Ez az 1910 évi statisztikai adatok alapján volt így megállapítható. Azóta a legújabb statisztikát most állították össze. Ez a nagyszabású kimutatás az 1912. évi forgalmat tünteti fel. Reánk váradikra különösen érdekes a kimutatás, mert abban Nagyvárad a harmadik helyről a másodikra emelkedett. Az első természetesen Budapest, utána nyomban Nagyvárad következik. Az első helyen álló tíz város a következő forgalmat bonyolította le:

Város	1912-ben	1910-ben	1903-ban
Budapest	8,021.649	7,449.776	4,389.778
Nagyvárad	1,332.667	1,192.575	409.860
Debrecen	1,246.268	1,041.920	633.000
Pozsony	1,234.096	1,206.549	1,018.763
Temesvár	1,126.326	1,038.896	618.491
Szeged	1,064.748	989.155	263.256
Zágráb	977.838	845.014	327.116
Szabadka	915.020	882.759	493.896
Miskolc	844.196	749.732	404.311
Szatmár	802.829	776.394	227.939

A kimutatás remélhetőleg elég világosan mutatja meg úgy Aradnak, meg Debrecennek is, hogy Nagyvárad valóban megérdemli az üzletvezetőséget.

A kimutatásban feltüntetett szám azóta kitudja mennyivel emelkedett és még mennyivel fog emelkedni, ha az üzletvezetőség is megkezdte működését. A nagymérvű emelkedés, az óriási forgalom kitűnő fokmérője Nagyvárad fejlődésének, ami pedig tudvalevőleg a szomorú gazdasági viszonyok miatt éppen az utóbbi két évben csökkent és így a növekedés kétszeresnek számítható.

A rendőrség erkölcsrendészeti razzijája.

Lieber Laura ügyében ítélte a tábla.

Nagy szenzációt keltett annak idején a nagyváradai rendőrség botránya, az ismeretes Lieber Laura-féle ügy. Erkölcsrendészeti razzitát rendeltek el a rendőrségen és az egyik rendőr, Juhász Károly a nagyváradai utcáról bekísért a rendőrségre egy uri leányt, Lieber Laurát, aki akkor menyasszony volt, s azóta már férjhez is ment, Fülöp Miklós-hoz. Vas Árpád rendőrtiszt elé került a leány, aki a meghurcoltatás miatt megtorlást követelt a bíróságtól.

A múlt év szeptember hó 20-án került az ügy a nagyváradai kir. törvényszék elé. A bíróság hivatalos hatalommal való visszaélés és személyes szabadság megsértése miatt 10—10 napi fogházra átváltoztatható 100—100 korona pénzbüntetésre ítélte, Juhász Károly rendőrt személyes szabadság megsértése miatt 50 korona pénzbüntetésre ítélte, Lieber Laurát is bűnösnek mondta ki a bíróság becsületsértés vétségében és 30 korona pénzbüntetésre ítélte.

Felelősség folytán került az ügy a nagyváradai kir. ítélőtábla elé, amely tegnap tárgyalta le a szenzációs pert. Molnár Géza

dr. elnökölt a tárgyaláson, a vádat Skultéthly kir. főügyész-helyettes képviselte, Vas Árpád védője dr. Poyvár Szevér, Juhász Károly védője dr. Fekete Béla, Lieber Laura megbízott védője pedig dr. Rozvány Jenő volt. Böhm Jenő táblabíró referálta az ügyet.

A tábla Vas Árpádot a hivatalos hatalommal való visszaélés vádjára alól felmentette, a személyes szabadság megsértésére vonatkozó részét a törvényszéki ítéletnek helybenhagyta. Helybenhagyta a tábla a törvényszék ítéletének Juhász Károlyra és Lieber Laurára vonatkozólag az ítélet végrehajtását a novella alapján felfüggesztették. A védők semmisségi panaszt jelentettek be.

Ünnep után.

Lelkünkben visszazsonganak még a Szt. László ünnep hangjai s köztük egyik legfenségebb: gróf Széchényi Miklós megyéspüspök beszéde Szent László királyról. A kiváló ünnepi alkalomhoz méltó volt a szónok, ki pompás beszédben dicsőítette Magyarország egyik legnagyobb alakját: Szent Lászlót. Ennek a beszédnek olyan vonatkozásai vannak, amelyek mellett nem lehet hallgatva elmenni.

Mi tette Szent Lászlót nagygyá s nemzetének legnagyobb jóltevőjévé? Az, hogy újra keresztényé tette a már-már megint pogánnyá lett magyart. Ezzel biztosította a nemzet békéjét, mert a pogány magyar nem élhetett volna békében szomszédai között. Pogány erkölcsi harcokba vitték volna a magyart s rabló kalandokba.

Semmi sem bizonyítja fényesebben az egyház eszméinek átalakító erejét, mint Magyarország civilizálása.

Az egyház sohasem vette le áldó kezét a magyarról. Az egyház főpapjai ott vannak mindenütt, hol tenni kell a nemzetért, véreznék a haremezőn, szavukat felemelik, tekintélyüket érvényesítik a nemzet szabadsága érdekében.

Azán a modern kor áramlataiba kapcsolja a szónok Szent László gondolatát: a magyarságot csak a kereszténység mentheti meg. És a püspök beszéde ott a legmegkapóbb, ahol az egyház szerepét fejtegeti a modern társadalmi kérdés megoldásánál. A főpap rámutat arra a nagy küzdelemre, mely a csendes felszín alatt folyik.

A szociális kérdés nemcsak politikai, gazdasági és hatalmi kérdés, hanem nagyrészt erkölcsi, tehát a vallással szorosan összefüggő kérdés. Mert erkölcs nincs más, mint csak a vallás alapján. Azért az egyház elsőrendű feladatának ismeri ennek a kérdésnek rendezésénél közreműködni. Mert ezt a kérdést az egyház nélkül, a krisztusi eszmék nélkül sőt az egyház ellenére megoldani nem lehet.

Széchényi püspök a vallástalanságban találja meg azt az okot, mely ezeket a gazdasági kérdéseket oly égetővé tette, mert valóban igaz, hogy a vallástalan társadalomban az önzés, a kapzsiság jut uralomra. Ezt megszüntetni csak a vallás képes, mert egy vallástalan társadalomban a munkás mindig ki lenne szolgáltatva a kizsákmányolók kapzsiságának, mely képes kijátszani minden törvényt.

Óriási a feladat, ami a társadalomra vár ezeknek a kérdéseknek megoldásánál s

azért az egyházfedelem munkára hi fel mindenkit, hogy vegye ki részét mindenki ebben a szociális munkában. S hogy mindenki dolgozhatik e téren, azt azzal mutatja ki, hogy e téren legtöbbet tehet mindenki saját erkölcsének jó példájával. Ebben látja a főpap a katolikus mozgalmak legfőbb erejét, ha ezekkel vele jár a vallás örök érvényű parancsainak megtartása, az igazi vallásos élet.

Gróf Széchenyi István mondása volt: Magyarország nem volt, hanem lesz. Ennek a mondásnak minden korra alkalmazása a püspök gróf Széchenyinek ez a mondata beszéde befejezésével: „Magyarország keresztény ország volt és keresztény ország lesz, amelyet fiainak keresztény erénye tarthat fenn és menthet meg“.

Aki megfogadja a kritikusok tanácsát

Alexander Margit egyelőre visszavonul a színpadtól.

Méltán néz nagyot az olvasó a fenti címre. Ritka eset, hogy valaki hallgasson a kritikusokra és elfogadja azt a jótanácsot, amit neki a nagy nyilvánosság előtt adnak a lapok.

A kritikát csak azok az emberek szokták reszketve várni, akik a magasztaló sorok nélkül örökre homályban maradnának. És soha egy színész sem látta még be, hogy igazságos volt az a kritikus, aki az igazságot írta meg róla.

Öreg színészek már nem sokat adnak a kritikára, amely már nem is bírál olyan tisztes korban, hanem kegyeletet ápol. Ellenben készülők karrierre, kezdők első debutje alkalmával elhangzott vélemények rendkívül fontosak, nagyon óvatossá kell lenni, mert ki tudja, hogy egy sereg színes, ragyogó jelző nem egyenesen romlásba sodorja-e a megszedült kezdőt?

Alexander Margit a múlt héten lépett föl Nagyváradon a Hoffmann meséiben. Nem volt szüksége az előlegezett jóakaratra. Egyhangú elismeréssel fogadta a kritika. A közönség ünnepelte, elárasztották virágokkal — szóval nagyszerű diadala volt.

Mit tesz ilyen esetben egy csodagyerek? . . . Tárgyal impresszáriókkal is ha a magyar színpadokon nem tud pénzt keresni, kimegy külföldre. De mindenesetre felváltja a hangját olesó aranyokra.

Azonban minden kritika megjegyezte, hogy Alexander Margitnak még erősödsre van szüksége. Ne lépjen fel még legalább három évig, hagyja erősödni a hangszálait.

Kíváncsian vártuk, hogy mire határozza el magát a kis primadonna? . . . A nagy primadonnák elhatározása nem kétséges. Ők énekelnek ha kell, ha nem kell. Ők nem csak a hangjukat nem kimélik, de a közönséget sem.

De Alexander Margit másképpen gondolkodik.

— Nem fogok fellépni sehol legalább egy évig, mondotta tegnap nekünk. Kérnek, hogy énekeljek a karszemélyzet jutalomjátékán, Kerner karmester fel akar léptetni a pesti Operában, de nem hiszem, hogy megtegyem. Megfogadom a kritikusaim jótanácsát! . . .

— Tudtam én is azt, hogy nem volna szabad nehéz partitúrát énekelnem, de nem hagytak békén. Most idehaza egész nap — erősödöm! Hogy hogyan megy az? . . . Nem csinállok semmit, még énekelnem is alig alig szabad. Nyelveket tanulok, sokat olvasok, sétálok és igyekszem jó étvágygal enni. Ezek ugyan prózai dolgok, de valahogy csak hozzá kell erősítenem magamat a hangomhoz.

Alexander Margit nem fogja tönkretenni a hangját. Okosan készül egy nagyszerű jövőre. Mutatott emlékeket a múltból. A Nagyváradon megjelenő *Magyar Világ* nagyon szép cikket közöl róla az 1904. május 10-iki számban. Tehát éppen tíz évvel ezelőtt. Akkor 5 éves volt a kis Marsa, nagyvárad miniatür *Fedák* Zsazsának neveztek el. És ötletesen jegyzi meg a lap, — hogy ezt a szép cikket mindenki elolvashatja, csak éppen az nem, akiről szól, mert a kis Margitka akkor még nem tudott — olvasni.

Milánóból Petris táncitanárnak írt Ginseppse Verdi, a leghíresebb olasz zenekonzervatórium igazgatója, hogy ingyen kitanítatja a kis művésznőt, csak menjen Milánóba. Alexander Margit megköszönte a szíves készséget és fentartotta a meghívást mához két esztendőre.

Egyelőre nagy izgalommal várnak haza Amerikából egy dúsgazdag nagybácsit, aki elviszi Margit művésznőt és mamáját valamelyik tengeri nyaralóhelyre. Ott sem fog fellépni. Elteszi álmait, velük fog aludni, sétálni a partokon. Hiába, ilyen egy mai csodagyerek! . . . Nemesak tehetséges, nemesak gazdag, hanem praktikus is. Tudja magát adminisztrálni. És ismerjük el, hogy ez egyszer akadt olyan színész is, aki elismerte, hogy a szigorú és őszinte kritikának — igaza van.

HIREK

*** Elismerés a férfikarnak.** A vasárnap Nagyváradon lezajlott katolikus ünnepségek még hosszú ideig kedves emlékezetében lesznek mindazoknak, akik azon részt vettek A Katolikus Kőr díszes új otthonának felavatása olyan előkelő és lélekemelő keretekben folyt le, hogy még a nagyobb szabású ünnepségekben gyakran résztvevő budapesti vendégeket is meglepte, akik a legdícsérőbb szavakban nyilatkoztak a minden mozanatában pompásan sikerült ünnepélyről. A felavató ünnepély minden pontja nagy tetszésben részesült s ezek között teljes elismeréssel adóztak a férfikar hatalmas, remek előadásáról, melyet *Beleznay* Antal székesegyházi karnagy fáradságot nem ismerve, tanított be és mesterien vezényelt. Régen nem hallottunk Nagyváradon hasonló szép előadást, amely bárhol feltűnést keltett volna. Érdemesnek tartjuk, hogy fel- említsük, kiknek szól ez a meleg elismerés. A férfikarban részt vettek: dr. Krüger Jenő, Rózsa Ambrus, Lehoczky József, Szabó Imre, Halmos András, Serer Gyula, Zachariás Jenő, Laszcsik Ernő, Székely Lajos, Resch Mihály, Kovács Kandid, Székely Gyula, Huszár László, Domokos Andor, Nevoráll István, Biczó János, Bátky Endre,

Simay Lajos, Szegedy Géza, Fekete Mátyás, Zöldy Bertalan, Éber Béla, Lobermayer Gyula, Mendelényi Béla, Mihók Béla, Vadász Zoltán, Rátkay László, Ertsey Géza, Tapfer János, Buday Alajos, Báthy Zoltán, Völgyi Gábor és 11 l. sz. papnövendék.

*** Kossuth állapota.** Kossuth Ferenc a hétfő éjszakát rendkívül nyugtalanul töltötte. Egész éjjel nem hunyta be szemét, csak reggel félhét felé szunnyadt el kis időre. Tegnap egész nap nem evett semmit, csak egy deci tejet sikerült a beteg szájába tölteni, azonban egy köhögési rohammal ezt is kiadta. Tegnap délből ismét megkísérelték, hogy valami táplálékot juttassanak neki. Érdekes, hogy a beteg állapota, annak ellenére, hogy a táplálkozás jóformán megszűnt, erőben elég kielégítő. Közvetlenül fenyegető veszély nincsen. A beteg gyakran nincs magánál és összefüggéstelenül beszél.

*** A szigorú miniszter.** Nagyvárad város házipénztára a mostani nehéz pénzügyi viszonyok folytán az utóbbi esztendőben gyakran meg volt akadva s egyik-másik hónapban még a tisztviselőket sem tudta volna fizetni a rendes bevételekből. Éppen jókor jött azonban az elmúlt évben a berlini társaságtól a 3 millió kölesön, amelyet a honvédtüzér laktanya építésére és más beruházásra vettek fel. A házipénztár ezen összegből vette kölesön a beruházási alaptól a 180,000, majd 40,000 koronát. A város törvényhatósága egy hosszabb lejáratú kölcsönből akarta visszafizetni ezen 220,000 koronát, azonban a miniszter ezt nem engedte, s az erre vonatkozó határozatot nem vette tudomásul. Azzal indokolja a miniszter ezen elhatározását, hogy ezen összeget Nagyvárad város a háztartás folyó kiadásai fedezésére vette igénybe, tehát azokat a folyó bevételeiből és a pótdoból kell visszafizetni. Tekintettel azonban a jelenlegi kedvezőtlen gazdasági viszonyokra, az ellen nem tesz észrevételt a miniszter, ha a 220,000 korona kölcsönt legfeljebb 2-3 év alatt megfelelő részleteknek költségvetésbe leendő felvétele útján fizetné vissza a város a beruházási alapnak.

*** Városi támogatás egy gyárnak.** A nagyváradai hajlítottszék- és műbutorgyár részvénytársaság kérvényt adott be Nagyvárad városához, amelyben közszégy adómentességet, kövezetvámmentességet és kedvezményes villamos áram megadását kéri. Hivatkozik arra, hogy gyártmányai nagy keresletnek örvendenek s kiszorítják a külföldi behozatalt s hogy a mostani rossz gazdasági viszonyok dacára, 100 munkást foglalkoztatnak.

*** Halálozás.** Dr. Kassay Kálmán tb. megyei főorvost, központi járásorvost mély gyász sújtotta. Neje szül. Cserna Stefán Anna, élete 37. évében a gyulai kórházban elhalt. Az elhunyt már hónapok óta súlyos betegen feküdt s most már operáció útján vélték életét megmenthetőnek. Elszállították a súlyos beteg urnót Gyulára, ahol dr. *Kaczvinszky* országos hírnevű operatőr a vizsgálatnál látta, hogy aligha segíthet már a műtét. Megállapítása beteljesedett, az élete legszebb korában levő urnó az operáció után meghalt. Holttestét Nagyváradra szállítják s a görög keleti egyház szertartásai szerint csütörtökön, május 14-én délelőtt 10 órakor temetik a Szaniszló-utcai 69. számú háztól.

* **A Kath. Népszövetség** csoportvezetői közül azok, akik a május 17-iki mulatságra a meghívókat és jegyeket még át nem vették, átvehetik bármely napon a Népszövetségi Otthonban. Ugyanott meghívókat kaphat, aki tévedésből nem kapott volna, jegyeket is lehet előre váltani a meghívó felmutatása mellett.

* **A szentandrásiaiak nem tudnak hazajönni Amerikából.** A tél folyamán, mikor a kivándorlási tilalmat felfüggesztették, a központi járásból Szentandrásról csak úgy özönlöttek Amerikába az emberek. Aki csak egy kicsit is unta magát idehaza, utlevelet kért magának és ment Amerikába. Három hónap telt azóta el és ma ezek a kivándorolt emberek odakint csaknem éhen halnak. Azok, akik idehaza hagyták családjukat, most könyörgő levelet irnak haza, hogy kövessenek el mindent az ő hazahozataluk érdekében. És az idehaza lévő szerencsétlen asszonyok, akik férjeiktől várták a segítyt, most fűhöz-fához folyamodnak, hogy előteremtsék az utiköltséget, nehogy éhen haljanak a férjeik az idegenben. Ezek még a szerencsésebbek. De vannak olyanok, akiknek senkijök sincs itt és Amerikában is elfogyott mindenük. Van egy pár ember, akinek sikerült hazajönni az idegenből, ezek az emberek hihetetlen dolgokat mesélnek Amerikáról. Ezek után Szentandrásról aligha lesz több kivándorló.

* **A nagyváradai honvédek zenekara Debrecenben.** Hétfőn nagyszabású lovasjátékok kezdődtek Debrecenben. Több honvédhuszárezred tisztikara rendezte ezeket a versenyeket, melyek három napra vannak tervezve. Nagyon sok idegen lovasistát érkezett erre az alkalomra Debrecenbe. Maga báró Hauer altábornagy, honvéd lovassági főfelügyelő is ott volt. A versenyeknek nem kedvezett az idő, de azért az egyes versenyek igen szép eredményeket produkáltak. A lovasjátékokra Debrecenbe vezényelték a nagyváradai honvédek zenekart, mely kint a gyepen a zenét szolgáltatta. De a nagyközönségnek is része lesz a zenekar játékában gyönyörködni. Kedden este hat órától hétfőig a főtéren, a városháza előtt a zenekar tényleg adott Seharf Károly karmester vezényletével. A zenekar, mely negyven tagból áll, egészen a hét végéig Debrecenben marad és részt vesz a gyermeknapok programjában is; főleg a színházban tartandó gyermeknap hangversenyen.

* **Ügyvédből közjegyző.** A m. kir. igazságügyminiszter dr. Földes Béla élesdi gyakorló ügyvédet Apatinba kir. közjegyzővé nevezte ki.

* **A hegyközszáldobágyiak a katonák ellen.** A szomszédos községek közül Kardó, Nyárló és Oláhpatáról csak a napokban irtuk meg, hogy a kineztár és a községek között létrejött a megegyezés a katonai gyakorlatokra használt legelőre használati díjára vonatkozólag. Most ismét baj van a gyakorlatok miatt. Ez alkalommal Hegyközszáldobágy község lakossága tiltakozik a katonák által az ottani határban tartani szokott gyakorlatok ellen. A hegyközszáldobágyiak elmondják, hogy a katonák teljesen tönkre teszik a legelőt, úgy, hogy egy talpalatnyi fű nem marad a jószágnak. Nagy károkat csinálnak ezenkívül a szőlőskertekben és gyümölcsösben is. A lakosság már régebben tiltakozott a gyakorlatok ellen, azonban a kineztár mindannyiszor elutasította őket azzal, hogy a kineztár készpénzben fogja kárpótolni a községet.

Fel is becsülték a károkat, de eddig még egy fillért sem kapott a község. Mikor látták, hogy nem kapnak kárpótlást, adóellenkedésért folyamodtak, de ez a kérésük sem talált meghallgatásra. A sok türes és várakozás után most egyenesen a földművelésügyi kirendeltséghez folyamodtak kérelemmel a száldobágyiak. Ipolyi Keller Gyula a kérelmet véleményezés végett áttette Nagy Márton főszolgabíróhoz, aki kedvező véleménnyel terjesztette be az alispánhoz.

* **Adományok a Mensának.** Vitan Árpád pénzügyi számtanácsos 20 koronát, dr. Némethy Gyula theologiai dékán és dr. Kenéz Kálmán elmekórházi főorvos 10—10 koronát, dr. Popovits Miklós 5 koronát adományoztak a Mensa Academicának. A kegyes adományokért ezuton hálás köszönetet mond a dékáni hivatal.

* **Kivégzett bolgár ujoncok.** A hódított szerb területeken most volt a sorozás és a bolgároklakta vidékekről besorozott ujoncok vonakodtak letenni a hűségüket a szerb királynak. Ugyanigy történt Isztipben is, amelynek lakossága tiszta bolgár. Az onnan sorozott bolgár katonaköteleseket Ristovába vitték s azzal fenyegették, hogy halálal büntetik azokat, akik megtagadják az eskütételt. Egy egész zászlóaljra való bolgár ujonc még ettől sem riadt vissza s azt mondta, hogy nem lesz áruló közülök egy sem, mert ha letennék az esküt a szerb zászlóra, megtagadnák bolgár voltukat. A szerb katonai hatóságok ennek következtében az egész ujonczászlóaljat lelőtték, több mint kétszáz bolgár ifjút sortüzzel ölettek meg. Mivel a szerb katonai hatóságok attól tartottak, hogy macedóniai bolgárok hasonlóan fognak viselkedni, Mitrovicából Ristovába három géppuskát hozattak.

* **Verekedő cigányok.** Tegnapelőtt a külváros éppenséggel nem néma esendjét hatalmas lármá, ordítózás verte fel. Minden egyes ordítózás, minden jajkiáltás egy hatalmas ütést, avagy egy esendes szurást jelentett. A barnaképi, feketehaju nemzetség különben békés tagjai voltak a küzdő felek. Felretéve a hegedűtöket és a szelid vonót, most az egyszer — lehet ugyan, hogy már máskor is — többre becsülték a hegedű helyett a dorongot, a füstélyt, a vonó helyett a kést és ezen, nem az ő kezükbe való dolgokkal kezdtek most hegedülni a sokat nyaggatott és fáradt hegedű kimélése végett ezuttal egymás hátán. Teljes erővel, fortissimo játszottak és mégis nem a vonók törtek el, hanem a hegedűk mentek tönkre. Ugy látszik, hogy a barnaképi nemesség jobban kezeli a vonót és kevésbé tudja pótolni a hegedű szerepét. Viszont a hegedűléstől eltekintve nagyszerűen értenek az énekléshez is, amit ez eset is bizonyít, mikor is a hegedűlést olyan egetverő énekkel kísérték, hogy az egész vidéken szertehangzott. Hanem a kissé szokatlan vonósnégyes és a szokatlan énekpróba nagyon megviselte a hadifeleket, esendesen, de nagyokat nyögve gondolnak vissza az izgalmas és változatos hangverseny meglepő fordulataira.

* **Elpusztult község.** Iglórol jelentik, hogy Relyó községben vasárnap reggel tűz támadt és a falu két óra alatt leégett, csak a templom, a paplak és a koresma maradt meg épségben. A hajléktalanul maradt népet a környékbéliek segítették ki élelmiszerekkel.

* **Ingtalan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

* **Eladó házak.** Sal Ferenc-utca 13. szám alatti ház, 6350 négyzetméter telek, mely a Páris-patak beboltozása folytán nagy utcai frontot nyer és így nagy haszonnal kecsgető biztos jövővel bír, 7 lakással, nagy kert és gyümölcsös, továbbá Ritoók Zsigmond-utca 21. szám alatti két ház, jutányos árak és kedvező fizetési feltételek mellett, szabad kézből eladók. Biharmegyei Takarékpénztár.

* **A kereskedelmi és iparkamara székházában egy garçon lakás,**

a folyó évi augusztus hó 1-ére kiadó. Nagy-Várad, 1914. május hó 1. A kamara elnöksége.

* **A legújabb párisi kalap-ujdonságok** egyedül KOHN HELÉN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Sziglieti-színház művésznőinek kalapszállítója. Átalakításokat modellek után vállal.

* **Fehér és fekete bőr női félcipők** 3 kor. sz. rvasbőr b. ma. és fekete f. ma. parti női félcipők 5 kor. na. női ch. rau amerikai félcipők 7 kor. ra. fé. fi. chev. au amerikai cipő 10 korona, u. yan. ez. fe. ben 9 korona; -andálok 20—25-ig 2 korona, 26—28-ig 2 60 korona, 29—34-ig 3 20 korona, 35—43-ig 4 korona. Férfi és fiu szal. akalapok, f. h. érneműek, uridivat cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása. Fekete Jenőnél Szent János-utca, Kispipa mellett.

* **Petőfi-utca végén a Törköly-mérő-ut 114. sz. alatt két egyszobás lakrész** május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Kossuth-utca 6.

* **Kiadó lakások.** Szöllős-utca 12. szám alatt két szobás lakás a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. — Csiz-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Hattyu-utca 35. sz. alatt egy szobás lakás mellékhelyiségekkel együtt azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár r.-t.-nál, Kossuth-utca 16 szám.

* **Rákóczi-uti korzón látványosság** Aszódy új kávé és tea behozatali üzletének kirakataiba a kakao szüret alkalmával közvetlen a termelőktől hozott kakao bab, igazolja, hogy valódi kakaót olcsón Aszódy Rákóczy-uti üzletében szerezhető be. Világhírű Korf kakao különként kizérve nagyban, vagy kicsinyben 1 kiló 4 kor. 1/2 kiló 2 kor. 1/4 kiló 1 kor. 1/8 kiló 50 fillér. Gyermekek hízáló kakaok, egyidejűleg ajánlom Rákóczi-uti lakóknak Aszódy 8 féle zamatu pörkölt kávémat, mely kora reggeltől késő estig a fogyasztó közönség rendelkezésére áll. Motorüzemű kávépörkölés a kirakatba.

* **Zenekedvelők figyelmébe.** Tisztelettel értesitem a zenekedvelő közönséget arról, hogy a legújabb felvételi ujdonságaimmal megérkeztem. Columbia, Diadal felvételei, gramfonok olcsó árban, továbbá gramfon és az összes hangszerek javítását is elvállalom. SIMON GYULA Rákóczi-ut 22.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők
12 50 és 16 50 kizárólag
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban** a volt Szihta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadóak. — Ugyanott az emeleten egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó. Ertekezhetni a Polgári takaréknál.

x **A fürdőző közönség figyelmébe** ajánlom csokoládé király fiók és Kossuth utcai főüzletemet, hol a legjobb, legfrissebb élvezhető cukorkákat vásárolhat, Kugler Gerbeaud bonbonok budapesti árakkal kaphatók. Postai küldések bárhova is elküldetnek. Ö:szeköttetésem világhírű cukorka gyárosokkal.

A legszebb kézimunkák

Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba foglaltva szájpadlás nélkül, továbbá arany koronákat, csepfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Varad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerda: Ezredes.
Csütörtök délután: Klasszikus előadás.
(Ifjúsági előadás): este: Ezredes.
Péntek: Tündérlaki lányok.
Szombat: Drótos tót.
Vasárnap délután: Mandarin; este: Léní-néni. (Bemutató előadás.)

AZ EZREDES.

Herezeg Ferencről mindig valami újat valami nagyszerűt vár az ember a színpadon és regényben egyaránt. Ocskai brigádéros — Bizánc — hogy csak az újabbakat s a legkiválóbbakat említsük — egy-egy eseménye a magyar irodalomnak. Pedig ilyen kiváló remekműveket nem minden szép szóra ír meg az író. Arany Jánosnak sem minden sora okvetlenül remekmű és mégis ő az irodalom örökéletű nagysága. Herezeg Ferenc nagyságából sem fog levonni semmit, ha nem minden újabb alkotása jelent egyszermind új emelkedést is gyönyörű magasba lendült pályáján.

Az ezredes igen jóízű vigjáték, kissé mérész bonyolítással, amely a valóságosság határain igen messze tulmegy, sok kedves ötlettel, pompásan folyó dialoggal, — de azért nem éri föl Herezeg legjelesebb alakításainak színvonalát. Herezeg többi színműveinek nagy hatása szinte nyomasztólag hat az Ezredesre, az ember felesigázott igényekkel megy a színházba és mikor ezeket az igényeket

nem látja kielégítve, azt hiszi, csalódott. Pedig ismétéljük, az Ezredes igen jól megkomponált, kedves vigjáték, rajta van Herezeg írói nagy tehetségének a bélyege, ha egy fiatal író írta volna, meg volna alapítva vele a hírneve, Herezegtől azonban ennél jobbat is láttunk már és éppen azért a teljes ihlet hiányát jobban véljük érezni.

Ha ettől a szemponttól elvonatkozunk, akkor az ezredes tiszta, csöndes humorát nagyon is tudjuk élvezni, még a valóság rovására tulmerészen szárnyaló meseszöveg fantáziát is megértjük.

Az előadás az első felvonásban némiképp szerep nem tudásokat sejtetett, mikor egyesek minden szót kétszer mondtak. A második felvonástól aztán jobban nekilendült az előadás menete és zavartalanul ment végig. Általában kissé hűvös volt az előadás is, mint maga a darab és mint újdonság fogadtatása is. Tóth Elek a címszerepet adta sok eredeti ötlettel és jóízű kedélyességgel. Étsy Emilia és H. Körössy Juci a két versengő nővér szócsatáinak kitűnő humorát aknázták ki. Polgár Mariska egy amerikai leányt játszott sok igyekezettel, de ő sem tudta megértetni a szerepében rejlő nem egészen kised lélektani lehetetlenséget, hogy a „Lélekmegmentő társulat” elnöknője első látásra szerelmes legyen egy betörőbe és utána hajókázzék az oceánon át. Jóízű figura volt Tompa, sok igaz humor volt Sik alakításában. Szarvasi, Varsa, Telekán, Radócz játszották a kisebb szerepeket. —r.

Klasszikus előadás. Csütörtökön délután Bihari Ákos, a jeles művész, ifjúsági előadás keretében klasszikus előadást rendez, amely egyike lesz azoknak az irodalomtörténeti előadásoknak, amelyeknek komoly művészeti értékük is van s emellett feltétlenül szórakoztatóak. A klasszikus előadás részletes műsora a következő:

1. Faust első felvonása.
2. Petőfi és a szülői ház.
3. Antónius nagy beszéde.
4. Huszár a teknőben. (Mikszáth Kálmántól.)
5. Vörösmarthy, Arany és Petőfi versei.
6. Részlet a Cyránóból.
7. Jehova. (Kiss Józseftől.)

A Góth-pár Nagyváradon. Már a jövő héten kezdetüket veszik a szezonvégek szokásos vendégzereplései, amelyek sorát a Góth-pár nyitja meg. A kiváló fővárosi művészpár, amely Nagyváradon is a közönség mindenkor szívesen látott és örömmel várt kedvence e hó 21-én kezdi meg három napra terjedő vendégjátékát, amely alatt Góthék a Zöld frakk-ban, a Mérföldkövekben és a Kém-ben lépnek fel.

A mandarin vasárnap délután kerül legközelebb színre. Az óriási drámai hatásokkal és megrázó jelenetekben gazdag egzotikus drámának eme előadása iránt is a közönség legmelegebb érdeklődése nyilvánul.

A Léní néni. Francia eredetű ugya a Léní néni, az a végtelenül mulatságos szövegű operette, amely azonban már Budapesten is oly átdolgozásban került bemutatásra, hogy ezzel az erővel, akár eredeti, magyar darab lehetne. És ez az átdolgozás, amely Heltai Jenő munkája, csak előnyére volt annak a kacagtató librettónak, amely egyike a legmulatságosabbaknak.

A Szigligeti színház új karmestere. A távozó Kerner Jenő karmester helyébe ezideig úgy látszott, hogy nem kerül senki. Most váratlanul az a hír lep meg mindenkit, hogy Erdélyi Miklós szinigazgató egy talentumos zeneszerzőt nyert meg színháza részére, aki nem más, mint *Bruckner* László, a szegedi színház ezidei karmestere. Ez annál is inkább nyereség, mert *Bruckner* László sikeres pályá elé néz, mint zeneszerző. A budapesti Népopera a jövő szezonban előadja egy operettjét, *Clodint, a kintornás leányt*, amelyhez *Faragó* Rezső írt librettót.

IRODALOM

A Religio mult havi füzete a következő magas nivóju tartalommal jelent meg:

Értékezesek: Hol van a menyország? Dr Dudek János. A római katakombák szent kultusza, dr Spesz Sándor. — Ostwald Vilmos energetikai monismusa, dr Madarász István. — Giordano Bruno haláláról. Stóhr Géza Ker. J. — Irodalmi értesítő. — Vegyesek.

A cél legutóbbi száma a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg:

Dr Mészáros Gyula: Törökország és a magyar kivándorlás. Fábrián Géza: Lelkem, hangszereim. Czenk: Az ifjúság elnemzetietlenkedése. Horváth Akos: Párisi ópiumos este. Véeseiné Jankovich Lujza: Félbemaradt ház. Közgazdaság: A Magyar Gazdaszövetség újabb birtokpolitikai akciója. A mezőgazdasági szakoktatás. Állattenyésztésünk mai állása és jövője. — A Magyar Gazdaszövetség kegyeletes ünnepe. Szemle: A román nemzetiségi kérdés. Bárány Albert dr: A bujdosó Rákóczi. Molnár Viktor: a magyar imperializmusról. A felvidéki tótság gazdasági szervezése nemzetiségi alapon. Bobrinszky gyűlése a rutén pravoszlávia érdekében. A „Uj Nemzedék” a román törekvésekről. A magyar elnyomás ellen — a federatív birodalom mellett. A magyar polgári törvénykönyv tervezete. Dinától — Timár Lizáig. Irodalom. Művészet: Bárány Albert dr: Tavaszi kiállítás, Munkácsy Mihály. Járosy Dezső: A Parsifal esztétikája. Pakots József: Egy karriér története. Tóvölgyi Elemér: Dal és zene. Rodin beszélgetései a művészetéről. Hädel: Makabeus Judás. Bródy Sándor: Timár Liza. Ady Endre: Ki látott engem? Hóvirágok. Portik Sándor versei. Harsányi Kálmán: A kristálynézők. A hódmezővásárhelyi majolikák kiállítása. Sport: Kreibig Rezső: A cserkészmozgalom Magyarországon.

A Népesedés Problémája. A napokban hagyta el a sajtót Bernát Istvánnak, az ismert közgazdának műve: *A Népesedés problémája*. A szerző, — aki munkáját a Tddományos Akadémiában olvasta fel — reámutat arra a szomorú tényre, hogy a születések apadása nemzetközi jelenség, s ha kutatjuk az okot, mely a születések számának aránylagos csökkenését előidézi, azt látjuk, hogy sem az anyagi jólét emelkedésével, sem a tudással nem jár együtt a népesedés szaporodása is. Neves fé-fiak (mint Wolf Gyula, Paul Leroy-Beaulieu, Hubbard, Kidd) kutatásaiknak eredményeivel s egyéb adatokkal bizonyítja, hogy a tudás terjedésével s a gazdasági jólét emelkedésével arányosan csökken a népesség szaporodása.

Felhozza a szerző eklatáns például a zsidóságot, amely mértékben emelkedett a mult században a zsidóság vagyonosodása, ép oly arányban csökkent a születések száma. Ezt a szomorú jelenséget lehet tapasztalni hazánkban is. Ezen tények konstataciója után

méltán tör ki a hazafiúi elkeseredés hangja a szerzőből, midőn kérde: „Haladás vagy civilizáció e az, ami a pusztuláshoz, megsemmisüléshez vezet? Hol van az orvosság e fenyegető bajjal szemben? A kérdés megoldását a szerző abban találja, hogy ott, ahol az egyének modern értelemben vett boldogsága összeütközik a közérdekkel, az utóbbinak biztosítsuk a diadalt. Azonban ezt nem lehet adminisztratív intézkedésekkel elérni, ez csak az egyén felelősségérzetétől várja.

Reá kell birni valamiképp az egyént, hogy a közte és a köz érdeke közt kifejlődött ellentét kiegyenlítése kérdésében biztosítsa a fajnak a jövőjét és áldozatok és akkor is, ha ebben maga már nem is részesül; s az a hatalom, mely reá bírja az egyént, hogy kényelmét feláldozza önként, feltűnés és külső jutalom nélkül a társadalomnak és az emberiség jövőjének; a vallás. A faj érdekei tehát csak úgy győzhetnek az önérdéken, ha utóbbinak helyébe lép a felelősségérzet kötelessége vallási szankcióival,

„NYILTER”

Reisz Miksa

butorgyára BÉKÉSCSABA
NAGYVÁRAD,

Rákóczi-ut 14. szám.

Üzemünket tetemesen kibővítettük, ennek folytán elismert elsőrendű készítményeinket — minden versenyt kizáró olcsó árban szállíthatjuk.

TELEFON: 9—04. SZ.

Felhívás.

Bérmászlók szives figyelmét felhívom kirakatomban megtekintésére és a szükséges vásárlás megtételére.

Bérmálásra raktáram már jó előre felszereltem

arany és ezüst ékszerekkel

és mindenféle órákkal,

melyek izlások, csin csak s ami a legfőbb dolog, olcsók.

Szilágyi Géza és Társánál
Rákóczi-ut 4. Telefon 630.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Elájult egy tanu a Tikász-pör tárgyalásán.

Izgalmas jelenet történt tegnap a Tikász-pör tárgyalásán. Egyik tanu elájult a vallomása közben. Id. Tikász Sándor leányát Ilonát hallgatta ki a bíróság, a tanu az ügy körülményeire nézve adott felvilágosítást, lét.yegesebb adatot nem szolgáltatott. A védelem kérte a leány megesketését, a vád ellenezte.

A megesketésről folyt a vita, amikor a leány hirtelen elájult és elterült a földön. A folyosóra vitték, ahol hideg vízzel dörzsölték és a leány nemsokára eszméletre tért. A teremben is helyreállt az izgalom. A bíróság a tanu megesketését elrendelte.

Dr. Medvigy védő újabb tanuk kihallgatását kérte. Dr. Szolnok Jenő ellenezte, mert az csak a tárgyalást huzná tovább. Dr. Dési tiltakozik ez ellen, éppen a vád indítványa miatt kellett a mult alkalommal is elnapolni a tárgyalást két hónapra.

A bíróság a tanuk megidézését elrendelte. A tárgyalást ma folytatják.

Regénycsarnok.

Modern Bar Kochba.

— Regény. —

Írta: Cseres Andor. 28.

A keszt grófságban levő Abserfondi kastélyba boldog élet költözött be.

IX. FEJEZET.

A főispán tehát beköltözött a bomlódi vármegyei házába, ahol őt az alispán, a főjegyző, meg a többi tisztviselő eleintén idegennek, betévelyedettnak tekintette s bármennyire törekedett is rokonszenveket előzenyessége, nyájas modora által megnyerni, a dzsentri góg nem olvadt fel, mindenki azt nézte, hogy egy vasakaratu férfi a letört pártvezér, mit fog esinálni.

Ő bizony az első esztendőben nem csinált semmit, bezárkózott ősi kastélyába, betemetkezett könyveibe és a világtörténelmet, a nagy foliántokra írt hűtörténelmet tanulmányozta.

Szüksége volt rá.

Nagy tudása, vasakarata és kemény energiája mellett a dzsentrit elhanyagolta, előzőleg bejárta Németországot, Franciaországot, áthajózott a La Manche csatornán Angliába, tanulta a társadalmi életet, a szocializmus fejlődését és kialakulását és amikor tapasztalataival bőven felruházva hazatért, úgy látta, hogy hazája és nemzete hátramaradt, kiesinyeskedésekben pazarolja el erejét és megriadt-tőle.

Ő, aki finom társadalmi körökben forgott, aki a magyar arisztocráciával erős rokonságban volt, a dzsentrit elhanyagolta, alig érintkezett vele, csak akkor tette, hogy közeledett hozzá, mikor szüksége volt annak még mindig romlatlan erejére.

Az a nagy ütés, amit a választás alkalmával kapott a pártja, közvetve őt érte, megszedült bele és gyenge, nagyon is gyenge pártját feloszlatta.

A parlamentben alig találkozott néhány ember, aki még mindig rá esküdött volna.

A király neheztelt rá és ezt éreztette is. Elvonultsága Omlódi ország — mert így nevezték Omlód vármegyét a vasakaratu ember hívei magok között — dzsentrifait kezdte megtizedelni. Az eddigi összetartás bomladozni kezdett, melyhez társul szegődött az is, hogy vallásának lelkeszei nyíltan hirdették a beköszöntött új korszak áldásait és minden bajért, ami az országot előzően érte, ennek az embernek családját okolták.

Az alispán felkereste őt elzárkózottságában.

— Kegyelmes uram, — terjesztette elő az alispán — ha még nem haltál meg és hogyha életre akarsz kelni, itt az ideje.

— Nem törődöm a politikával! — durcaskodott a komor ember.

— Oldódik a kéve, kegyelmes uram!

— Van még marokszedő a vármegyében, újra összekötözzük.

(Folyt. köv.)

TÁVIRÁTOK

A király állapota.

Bécs, május 12.

Ő felsége állapotáról ma közlik, hogy az éjszaka jól telt el, a hurotos tünetek változatlanok és a közérzet jó.

Az Etna háborog.

Róma, május 12.

Az Etna ma ismét háborgott. Rengeteg lávát ontott magából. Többször kevés földrengés volt. A lakoságon páni félelem vett erőt.

Meglincselte merénylő.

Lisszabon, május 12.

Corresie őrnagyot egy Corresie nevű antimilitarista ma megtámadta és leszurta. A merénylőt elfogták. A felbőszült lakosság a merénylőt kiszabadította a fogságából és meglineselte.

KÖZGAZDASÁG

Budapesti értéktözsde.

Magyar hitelrészvény	—	795.—
Osztrák hitelrészvény	—	608.50
4%-os koronajáradék	—	80.70
Osztr. magy. államv.	—	694.—
Jelzálogbank	—	399.50
Loszámítoló és pénzváltó	—	499.50
Hazai bank	—	277.50
Magyar bank	—	475.50
Keresk. bank	—	3610.—
Rimamurányi	—	632.—
Salgótarjáni kőszén	—	694.—
M. Ált. Kőszénbánya	—	1011.—
Közuti vasut	—	599.—
Városi villamos	—	311.50
Adria	—	586.—

Gabona üzlet.

Buza májusra	—	—	13.65
Buza októberre	—	—	12.16
Rozs októberre	—	—	9.78
Zab októberre	—	—	8.13
Tengeri májusra	—	—	7.29
Tengeri júliusra	—	—	7.41

A szerkesztésért felelős:

Dr. KRÜGER ALADÁR.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban** a volt Szihta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadóak. — Ugyanott az emeleten egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékkelhelyiségekkel május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x **A fürdőző közönség figyelmébe** ajánlom csokoládé király fiók és Kossuth utcai főüzletemet, hol a legjobb, legfrissebb élvezhető cukorkákat vásárolhat, Kugler Gerbeaud bonbonok budapesti árakkal kaphatók. Postai küldések bárhova is elküldetnek. Őszekötetésem világhírű cukorka gyárosokkal.

A legszebb kézimunkák Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba foglalva szájpadlás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtömés készit

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Varad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerda: Ezredes.
Csütörtök délután: Klasszikus előadás.
(Ifjúsági előadás): este: Ezredes.
Péntek: Tündérlaki lányok.
Szombat: Drótos tót.
Vasárnap délután: Mandarin; este: Léni-néni. (Bemutató előadás.)

AZ EZREDES.

Herczeg Ferencről mindig valami újat valami nagyszerűt vár az ember a színpadon és regényben egyaránt. Ocskai brigádéros — Bizánc — hogy csak az újabbakat s a legkiválóbbakat említsük — egy-egy eseménye a magyar irodalomnak. Pedig ilyen kiváló remekműveket nem minden szép szóra ír meg az író. Arany Jánosnak sem minden sora okvetlenül remekmű és mégis ő az irodalom örökéletű nagysága. Herczeg Ferenc nagyságából sem fog levonni semmit, ha nem minden újabb alkotása jelent egyszermind új emelkedést is gyönyörű magasba lendült pályáján.

Az ezredes igen józsiu vigjáték, kissé mérész bonyolítással, amely a valószínűség határain igen messze tulmegy, sok kedves ötlettel, pompásan folyó dialoggal, — de azért nem éri föl Herczeg legjelesebb alakításainak színvonalát. Herczeg többi színműveinek nagy hatása szinte nyomasztólag hat az Ezredesre, az ember felesigázott igényekkel megy a színházba és mikor ezeket az igényeket

nem látja kielégítve, azt hiszi, csalódott. Pedig ismétéljük, az Ezredes igen jól megkomponált, kedves vigjáték, rajta van Herczeg írói nagy tehetségének a bélyege, ha egy fiatal író irta volna, meg volna alapitva vele a hírneve, Herczegtől azonban ennél jobbat is láttunk már és éppen azért a teljes ihlet hiányát jobban véljük érezni.

Ha ettől a szemponttól elvonatkozunk, akkor Az ezredes tiszta, csöndes humorát nagyon is tudjuk élvezni, még a valóság rovására tulmerészen szárnyaló meseszöví fantáziát is megértjük.

Az előadás az első felvonásban némi szerep nem tudásokat sejtetett, mikor egyesek minden szót kétszer mondtak. A második felvonástól aztán jobban nekilendült az előadás menete és zavartalanul ment végig. Általában kissé hüvös volt az előadás is, mint maga a darab és mint ujdonság fogadtatása is. Tóth Elek a címszerepet adta sok eredeti ötlettel és józsiu kedélyességgel. Étsy Emilia és H. Körössy Juci a két versengő nővér szócsatáinak kitünő humorát aknázták ki. Polgár Mariska egy amerikai leányt játszott sok igyekezettel, de ő sem tudta megértetni a szerepében rejló nem egészen kised lélektani lehetetlenséget, hogy a „Lélekméző társulat“ elnöknője első látásra szerelmes legyen egy betörőbe és utána hajókázzék az oceánon át. Józsiu figura volt Tompa, sok igaz humor volt Sik alakításában. Szarvasi, Varsa, Telekán, Radócz játszották a kisebb szerepeket. —r.

Klasszikus előadás. Csütörtökön délután Bihari Ákos, a jeles művész, ifjúsági előadás keretében klasszikus előadást rendez, amely egyike lesz azoknak az irodalomtörténeti előadásoknak, amelyeknek komoly művészeti értékük is van s amellet feltétlenül szórakoztatóak. A klasszikus előadás részletes műsora a következő:

1. Faust első felvonása.
2. Petőfi és a szülői ház.
3. Antónius nagy beszéde.
4. Huszár a teknőben. (Mikszáth Kálmántól.)
5. Vörösmarthy, Arany és Petőfi versei.
6. Részlet a Cyránóból.
7. Jehova. (Kiss Józseftől.)

A Góth-pár Nagyváradon. Már a jövő héten kezdetüket veszik a szezonvégek szokásos vendégszereplései, amelyek sorát a Góth-pár nyitja meg. A kiváló fővárosi művészpár, amely Nagyváradon is a közönség mindenkor szivesen látott és örömmel várt kedvence e hó 21-én kezdi meg három napra terjedő vendégjátékát, amely alatt Góthék a Zöld frakk-ban, a Mérföldkövekben és a Kém-ben lépnek fel.

A mandarin vasárnap délután kerül legközelebb színre. Az óriási drámai hatásokkal és megrázó jelenetekben gazdag egzotikus drámának eme előadása iránt is a közönség legmelegebb érdeklődése nyilvánul.

A Léni néni. Francia eredetű ugyan a Léni néni, az a végtelenül mulatságos szövegű operette, amely azonban már Budapesten is oly átdolgozásban került bemutatásra, hogy ezzel az erővel, akár eredeti, magyar darab lehetne. És ez az átdolgozás, amely Heltai Jenő munkája, csak előnyére volt annak a kacagtató librettónak, amely egyike a legmulatságosabbaknak.

A Szigligeti színház új karmestere. A távozó Kerner Jenő karmester helyébe ezideig úgy látszott, hogy nem kerül senki. Most váratlanul az a hír lep meg mindenkit, hogy Erdélyi Miklós színigazgató egy talentumos zeneszerzőt nyert meg színháza részére, aki nem más, mint *Bruckner* László, a szegedi színház ezidei karmestere. Ez annál is inkább nyereség, mert *Bruckner* László sikeres pálya elé néz, mint zeneszerző. A budapesti Népopera a jövő szezonban előadja egy operettjét, *Clodint, a kintornás leányt*, amelyhez *Faragó* Rezső irt librettót.

IRODALOM

A Religio mult havi füzete a következő magas nivóju tartalommal jelent meg:

Értékezesek: Hol van a menyország? Dr Dudek János. A római katakombák szent kultusza, dr Spesz Sándor. — Ostwald Vilmos energetikai monismusa, dr Madarász István. — Giordano Bruno haláláról. Stóhr Géza Ker. J. — Irodalmi értesítő. — Vegyesek.

A cél legutóbbi száma a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg:

Dr Mészáros Gyula: Törökország és a magyar kivándorlás. Fábian Géza: Lelkem, hangszreim. Czenk: Az ifjuság elnemzetietlenkedése. Horváth Ákos: Párisi ópiumos este. Véeseiné Jankovich Lujza: Félbemaradt ház. Közgazdaság: A Magyar Gazdaszövetség újabb birtokpolitikai akciója. A mezőgazdasági szakoktatás. Állattenyésztésünk mai állása és jövője. — A Magyar Gazdaszövetség kegyeletes ünnepe. Szemle: A román nemzetiségi kérdés. Báro Nyáry Albert dr: A bujdosó Rákóczi. Molnár Viktor: a magyar imperializmusról. A felvidéki tótság gazdasági szervezése nemzetiségi alapon. Bobrinszky gyűlése a rutén pravoszlávia érdekében. A „Uj Nemzedék“ a román törekvésekről. A magyar elnyomás ellen — a federatív birodalom mellett. A magyar polgári törvénykönyv tervezete. Dinától — Timár Lizáig. Irodalom. Művészet: Báro Nyáry Albert dr: Tavaszi kiállítás, Munkácsy Mihály. Járosy Dezső: A Parsifal esztétikája. Pakots József: Egy karriér története. Tóvölgyi Elemér: Dal és zene. Rodin beszélgetései a művészetéről. Hädel: Makabeus Judás. Bródy Sándor: Timár Liza. Ady Endre: Ki látott engem? Hóvirágok. Portik Sándor versei. Harsányi Kálmán: A kristálynézők. A hódmezővásárhelyi majolikák kiállítás. Sport: Kreibig Rezső: A cserkészmozgalom Magyarországon.

A Népesedés Problémája. A napokban hagyta el a sajtót Bernát Istvánnak, az ismert közgazdának műve: A Népesedés problémája. A szerző, — aki munkáját a Tddományos Akadémiában olvasta fel — reámutat arra a szomorú tényre, hogy a születések apadása nemzetközi jelenség, s ha kutatjuk az okot, mely a születések számának aránylagos csökkenését előidézi, azt látjuk, hogy sem az anyagi jólét emelkedésével, ssm a tudással nem jár együtt a népesedés szaporodása is. Neves fé-fiak (mint Wolf Gyula, Paul Leroy-Beaulieu, Hubbard, Kidd) kutatásaiknak eredményeivel s egyéb adatokkal bizonyítja, hogy a tudás terjedésével s a gazdasági jólét emelkedésével arányosan csökken a népesség szaporodása.

Felhozza a szerző eklatáns például a zsidóságot, amely mértékben emelkedett a mult században a zsidóság vagyonosodása, ép oly arányban csökkent a születések száma. Ezt a szomorú jelenséget lehet tapasztalni hazánkban is, ezen tények konstataciója után

méltán tör ki a hazafiúi elkeseredés hangja a szerzőből, midőn kérde: „Haladás vagy civilizáció e az, ami a pusztuláshoz, megsemmisüléshez vezet? Hol van az orvosság e fenyegető bajjal szemben? A kérdés megoldását a szerző abban találja, hogy ott, ahol az egyének modern értelemben vett boldogsága összeütközik a közérdekkel, az utóbbinak biztosítsuk a diadalt. Azonban ezt nem lehet adminisztratív intézkedésekkel elérni, ez csak az egyén felelősségérzetétől várja.

Reá kell birkani valamiképp az egyént, hogy a közte és a köz érdeke közt kifejlődött ellentét kiegyenlítése kérdésében biztosítsa a fajnak a jövőjét és áldozatok és akkor is, ha ebben maga már nem is részesül; s az a hatalom, mely reá bírja az egyént, hogy kényelmét feláldozza önként, feltűnés és külső jutalom nélkül a társadalomnak és az emberiség jövőjének; a vallás. A faj érdekei tehát csak úgy győzhetnek az önérdéken, ha utóbbinak helyébe lép a felelősségérzet kötelessége vallási szankcióival,

„NYILTER”

Reisz Miksa

butorgyára BÉKÉSCSABA NAGYVÁRAD,

Rákóczi-ut 14. szám.

Üzemünket tetemesen kibővítettük, ennek folytán elismert elsőrendű készítményeinket — minden versenyt kizáró olcsó árban szállíthatjuk.

TELEFON: 9—04. SZ.

Felhívás.

Bérmászulók szíves figyelmét felhívom kirakatom megtekinté-ére és a szükséges vásárlás megtételére.

Bérmálásra raktáram már jó előre felszereltem

arany és ezüst ékszerekkel

és mindenféle órákkal,

melyek izlészések, csin csak s ami a legfőbb dolog, olcsók.

Szilágyi Géza és Társánál
Rákóczi-ut 4. Telefon 630.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Elájult egy tanu a Tikász-pör tárgyalásán.

Izgalmas jelenet történt tegnap a Tikász-pör tárgyalásán. Egyik tanu elájult a vallomása közben. Id. Tikász Sándor leányát Honát hallgatta ki a bíróság, a tanu az ügy körülményeire nézve adott felvilágosítást, lényegesebb adatot nem szolgáltatott. A védelem kérte a leány megesketését, a vád ellenezte.

A megesketésről folyt a vita, amikor a leány hirtelen elájult és elterült a földön. A folyosóra vitték, ahol hideg vízzel dörzsölték és a leány nemsokára eszméletre tért. A teremben is helyreállt az izgalom. A bíróság a tanu megesketését elrendelte.

Dr Medvigy védő újabb tanuk kihallgatását kérte. Dr Szolnok Jenő ellenezte, mert az csak a tárgyalást huzná tovább. Dr Dési tiltakozik ez ellen, éppen a vád indítványa miatt kellett a mult alkalommal is elnapolni a tárgyalást két hónapra.

A bíróság a tanuk megidőzését elrendelte. A tárgyalást ma folytatják.

Regényesarnok.

Modern Bar Kochba.

— Regény. —

Irtá: Cseres Andor. 28.

A keszt grófságban levő Abserfondi kastélyba boldog élet költözött be.

IX. FEJEZET.

A főispán tehát beköltözött a bomlódi vármegyeházába, ahol őt az alispán, a főjegyző, meg a többi tisztviselő eleintén idegennek, betévelyedettnak tekintette s bármennyire törekedett is rokonszenyöket előzőkenyisége, nyájas modora által megnyerni, a dzsentri gög nem olvadt fel, mindenki azt nézte, hogy egy vasakaratu férfi a letört pártvezér, mit fog csinálni.

Ő bizony az első esztendőben nem esnált semmit, bezárkózott ősi kastélyába, betemetkezett könyveibe és a világtörténelmet, a nagy foliántokra irt hitóriát tanulmányozta.

Szüksége volt rá.

Nagy tudása, vasakarata és kemény energiája mellett a dzsentrit elhanyagolta, előzőleg bejárta Németországot, Franciaországot, áthajózott a La Manche csatornán Angliába, tanulta a társadalmi életet, a szocializmus fejlődését és kialakulását és amikor tapasztalataival bőven felruházva hazatért, úgy látta, hogy hazája és nemzete hátramaradt, kicsinyeskedésekben pazarolja el erejét és megriadt tőle.

Ő, aki finom társadalmi körökben forgott, aki a magyar arisztocrátiával erős rokonságban volt, a dzsentrit elhanyagolta, alig érintkezett vele, csak akkor tette, hogy közeledett hozzá, mikor szüksége volt annak még mindig romlatlan erejére.

Az a nagy ütés, amit a választás alkalmával kapott a pártja, közvetve őt érte, megszedült bele és gyenge, nagyon is gyenge pártját feloszlatta.

A parlamentben alig találkozott néhány ember, aki még mindig rá esküdött volna.

A király neheztelt rá és ezt érezte is. Elvonultsága Omlódia ország — mert így nevezték Omlód vármegyét a vasakaratu ember hívei magok között — dzsentrifait kezdte megtizedelni. Az eddigi összetartás bomladozni kezdett, melyhez társul szegődött az is, hogy vallásának lelkészei nyiltan hirdették a beköszöntött uj korszak áldásait és minden bajért, ami az országot előződen érte, ennek az embernek családját okolták.

Az alispán felkereste őt elzárkózottságában.

— Kegyelmes uram, — terjesztette elő az alispán — ha még nem haltál meg és hogyha életre akarsz kelni, itt az ideje.

— Nem törődöm a politikával! — durcaskodott a komor ember.

— Oldódik a kéve, kegyelmes uram!

— Van még marokszedő a vármegyében, ujra összekötözzük.

(Folyt. köv.)

TÁVIRÁTOK

A király állapota.

Bécs, május 12.

Ő felsége állapotáról ma közlik, hogy az éjszaka jól telt el, a hurutos tünetek változatlanok és a közérzet jó.

Az Etna háborog.

Róma, május 12.

Az Etna ma ismét háborgott. Rengeteg lávát ontott magából. Többször kevés földrengés volt. A lakoságon páni félelem vett erőt.

Meglincselt merénylő.

Lisszabon, május 12.

Corresie őrnagyot egy Corresie nevű antimilitarista ma megtámadta és leszurta. A merénylőt elfogták. A felbőszült lakosság a merénylőt kiszabadította a fogságából és meglincselte.

KÖZGAZDASÁG

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	795.—
Osztrák hitelrészvény	—	608.50
4%-os koronajáradék	—	80.70
Osztr. magy. államv.	—	694.—
Jelzálogbank	—	399.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	499.50
Hazai bank	—	277.50
Magyar bank	—	475.50
Keresk. bank	—	3610.—
Rimamurányi	—	632.—
Salgótarjáni kőszén	—	694.—
M. Ált. Kőszénbánya	—	1011.—
Közuti vasut	—	599.—
Városi villamos	—	311.50
Adria	—	586.—

Gabona üzlet.

Buza májusra	—	13.65
Buza októberre	—	12.16
Rozs októberre	—	9.78
Zab októberre	—	8.13
Tengeri májusra	—	7.29
Tengeri júliusra	—	7.41

A szerkesztésért felelős:

Dr. KRÜGER ALADÁR.

Ha nincs megelegetve szabójával, mert drága a g. részszul. vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujjat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Olcsó és szép sirtáblák domborura préselt betűkkel kaphatók

cementalappal fejtek, sirtáblák domborura préselt betűkkel kaphatók

Maár Lajos és Testvére lakatosoknál Teleky-u. 45.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tűz- és betörésmentes pénztárszekrények (safes) bérbeadása

Ujjonnan épült intézeti helyiségünkben létesített **safe-deposit osztályunkban** különféle nagyságu pénzszekrények (safes) csekély díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrényekben a bérlő fél értéktárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelhet és eeknek megőrzésére a legmesszebb menő biztonságot és kényelmet találja.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár

Kiadó

a Széles-utca 46. sz. Balogh Jánosné-féle házban levő «SZABADSÁG» kávéház, az ahhoz tartozó lakrész és mellékhelyiségeivel, egy üzlethelyiség, továbbá a Gyár-utcai 33. sz. Tischler-féle házban egy szoba és konyhából álló utcai és udvari lakrész azonnal, igen mérsékelt árak mellett. Értekezhetni **Pally Lajos** ügyvédi irodájában Szaniszló-utca 9. szám alatt.

FÁBIÁN J.

törvényszékiileg bejegyzett cég épület- és butor-asztalos Nagyvárad, Pereces-utca 9. szám. Elvállal minden ezen szakmába vágó munkákat szakszerű és pontos kivitelben, úgy helyben, mint vidéken. **Költségvetés díjtalanul.** Szíves pártfogást kér **Fábián J., asztalos.**

Dusafalva községben mintegy 300 kis hold

legelő

bérbeadó. Értekezhetni: a

Polgári Takarékpénztár r. t.-nál Nagyváradon. Telefon 11-95. sz.

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Az **uj csipke, himzés, harisnya áruház** Rákóczi-ut 5. szám.

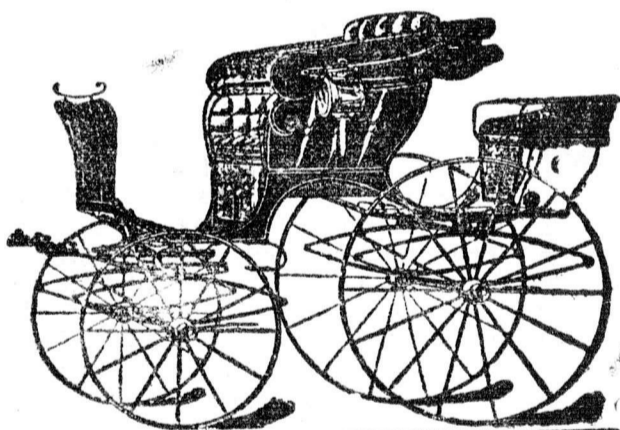
Mielőtt szükségleteit beszeroznén, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző ajándékok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Standary György

kocsigyáros, volt es. és kir. gyógykovács, **Lakatos-utca 10. szám.** Telefon: 866

Kész új kocsik és átalakítottak mindig nagy választékban kaphatók. Kívánatra rajzok után is készítenek a legmodernebb kivitelben.

Püspökfürdő

Hamza Jenő

kiváló primás teljes zenekarával hangversenyezik.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a

Püspökfürdő megnyílt

Gyönyörű parkok, villanyvilágítás, elsőrangú ételek és italok állanak a nagyérdemű közönség rendelkezésére. Pontos kiszolgálás, mérsékelt árak.

Tisztelettel **Dancs István** bérlő.

A Katolikus Népszövetség nagyváradai szervezete.

CÉL: a keresztény polgárok tömörítése minden romboló áramlattal szemben; a vallásos és hazafias érzés istápolása, a keresztény közönség közt az összetartás fokozása.

JELSZÓ: a szeretet egyesít, az egység erőt ad.

Tagsági díj egy évre 1 korona, melynek fejében a tag megkapja a havi füzeteket, naptárt ingyen jogi tanácsadásra tarthat igényt s részt vehet a Népszövetség ünnepélyein és értekezletein.

Katolikus Népszövetségi Otthon.

A Katolikus Népszövetség nagyváradai szervezetének tagjai részére alakult társas kör. **Tagsági díj egész évre négy kor.** Helyisége a Katolikus Kör épületében, Szilágyi Dezső-utca 5. szám alatt van.

A Katolikus Népszövetség jogvédő irodája

A népszövetségi tagoknak ingyen ad jogi tanácsot minden közigazgatási, peres, perenkívüli, telekkönyvi, adóügyben stb.

Hivatalos órák: minden pénteken délután 6-tól fél 8-ig.

Hivatalos helyiség: a Katolikus Népszövetségi Otthon könyvtári helyisége.

Népszövetségi Hitelszövetkezet

Célja a népszövetségi tagok takarékoságát előmozdítani és tagjait az alapszabályokban körülírt határok közt segíteni. Jelzálogi kölcsönt ad. Elfogad betéteket.

Heti 20 filléres befizetések mellett működik.

Hivatalos helyisége a Katolikus Népszövetségi Otthon helyiségében van, a hol a heti befizetések minden héten hétfőn és csütörtökön d. u. 2—5 óra közt eszközöltnak.

A Katolikus Népszövetség biztosító osztálya.

Előnyös feltételek mellett elfogad **életbiztosításokat** tőkére vagy életjáradékra, halál vagy elérés esetére. Elvállal továbbá

leánykiházasítási és fiuellátási biztosításokat is.

Elfogad biztosításokat:

tűz, villámcsapás, légszesz- és kazánrobbanás által okozható károk ellen.

Törés által okozható károk ellen, **szállítmányi** károk ellen, betöréses **lopás-, jég-, baleset-, szavatossági** károk ellen

Óvadékbiztosításokat, sikkasztás elleni, valamint **állatbiztosításokat,** végül úti-podgyászbiztosítást.

Általában foglalkozik a **biztosítás minden ágazatával,** a lehető legolcsóbb feltételek mellett.

Részletes felvilágosítással a csoportvezetők, illetve a biztosító osztály szolgálnak.

Hivatalos helyisége a Katolikus Népszövetségi Otthonban van. **Hivatalos órák** hétköznapokon d. u. 3—6 óráig.

Fürdői menetrend. NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 10
V.-Velece >	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velece >	9 17	11 21	3 47	7 33	9 46
Nagyvárad érk.	9 27	11 31	3 57	7 43	9 57

Vasárnap és ünnepen egy külön vonat közlekedik, mely Nagyváradról indul d. e. 11:43 perckor, Püspökfürdőbe érkezik d. u. 12:15 perckor, Püspökfürdőből indul d. u. 12:58 perckor Nagyváradra érkezik d. u. 1:21 perckor.

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 81
V.-Velece >	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó >	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 59	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 17	7 06	9 17
V.-Velece >	9 00	10 59	3 30	7 22	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 32	9 40

Vasárnap és ünnepen ezenkívül indul még egy vonat a Félix-fürdőbe délelőtt 11 óra 54 perckor és onnan vissza Nagyváradra érkezik 12 óra 33 perckor.

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Eladó

1 kazal lucerna a várostól 10 percnnyire.

Czim: a kiadóhivatalban.

Kérjünk és fogyasszunk
mindenütt

Nagyváradai sört!

mert szín, íz és maláta-tartalom tekintetében a legelső gyárak termékeivel vetekszik és amellet olcsóbb.

Rendeléseket már 10 üvegtől kezdve a városi raktár házhoz szállít. Állandó vevők ingyen jeget kapnak.

Nagyváradai Sörgyár Részv.-Társaság

Gyári telefon 439. Városi raktár (Nagypiacz-tér), telefon 471.

Legrégibb és legmegbízhatóbb nyaralási vállalat!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni e célra épült és fővárosi mintára berendezett

molykár elleni megóvó és biztosító vállalatomra.

!

Elfogadok nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szörme árukat, függönyöket, szőnyegetek stb. Azokat saját műhelyemben kijavítva, hiba nélkül szolgáltatatom vissza. Kívánatra azokért érte küldök. Az üzlet tűz és betörés ellen biztosítva van.

!

Becsés pártfogását kérve maradok kiváló tisztelettel:

ZBORAY GYULA

szücs üzlete

Fő-utca 7. szám. Telefon 947. szám.
Telep Körös-utca 32. sz. (Saját ház.)

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer férlistabócég után.)

KÉSZIT új férfi fuszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejeléseket s javításokat, valamint aszur- és muslin-harisnyákat, kivágot cipókhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőz mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be

Belépési felhívás

Filléres Tak.- és Segélyszövetkezet 12-ik évtársulatába.

A Leszámitoló és Jelzálogbank Rt.
kebelében működő

FILLÉRES TAKARÉK ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET

1914 máj. 1-én új évtársulatot nyitott

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — hetenkint kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi s kiki tetszése szerinti számban jehvezhet üzletrészeket.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kisebtszerű hetenkint ismétlődő betétek által a vagyongyűjtést lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok betétek arányában olcsó kamattal mellett kölcsönöket kaphasson.

A beiratások a LESZÁMITOLÓ ÉS JELZÁLOG-BANK helyiségében (Bémer-tér, Léva-palota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesíthetők.

A vidéki beiratkozók a heti befizetéseket a postatakarékpénztár útján portómentesen teljesíthetik.

A beiratkozásnál üzletrészenként 10 fillér beiratási díj fizetendő.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

Nagyvárad, 1914. április hó,

Filléres

Takarék és Segélyszövetkezet

Szőlőmoly ellen az egyedüli biztos szer a BAGOL.

Kapható:

KONDOR DEZSŐ
cementkereskedőnél,
Nagyvárad Nagypiac-tér 1. sz.
(Füchsl-palota.)

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzó-lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

vilámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.